

Motion till riksdagen 2006/07:N218

av **Jan Lindholm och Ulf Holm (mp)**

Upphandling av vindkraftverk

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av att initiera en samordnad upphandling av vindkraftverk.

Bakgrund

Den historiska propositionen ”Vindbruk” är ett stort steg framåt för vindkraften i Sverige, och Miljöpartiet ser självklart positivt på detta och har stora förväntningar. Vi hade dock självklart gärna sett att riksdagen valt vår högre ambitionsnivå.

Riksmötet 2005/06 avslog bl.a. en motion om samordnad upphandling av vindkraftverk med motivet att stimulansen för vindkraft i huvudsak ska ske genom el-certifikatssystemet. Vi utgår från att ett sådant avslagsmotiv är en olyckshändelse eftersom det inte på något sätt berör motionen och dess yrkande. Man skulle kunna resonera tvärtom. När väl det offentliga systemet för stimulans har slagits fast blir det än självklarare att aktörerna inom området finner metoder för att snabbt utveckla marknaden. Samordnad upphandling är inte en form av stimulans utan ett sätt att använda en marknad.

Det är bråttom

Argumenten börjar kännas slitna. Experterna tvistar om huruvida vi redan har passerat toppen eller om vi snart gör det när det gäller det årliga uttaget av olja ur jordskorpan. Hur det förhåller sig med den saken är mest av akademiskt intresse. Vi kan alla ändå inse att inom en snar framtid kommer den årliga produktionsvolymen att långsamt eller snabbt minska.

Fel! Okänt namn på

Utvecklingsländernas intåg på den globala oljemarknaden de senaste åren och då inte minst Kinas och Indiens snabbt växande medelklass och dess möjlighet att köpa sig privata bilar gör att konkurrensen om de sista oljedropparna snabbt tilltar. Kinas motorvägsnät är nu större än det i USA.

Kärnkraften bygger även den på en ändlig resurs. Kända och brytvärda uranfyndigheter till dagens prisnivå motsvarar drygt 100 års drift av befintliga reaktorer i världen. Eftersom kärnkraften endast står för ca 4 % av den globala energiproduktionen kan den självklart inte bli mer än av marginell betydelse för ersättningen av olja. Även om fattigare uranfyndigheter tas i anspråk med betydligt större ingrepp och markförstöring som följd samt med ett betydligt högre råvarupris innebär det ändå enbart att tidshorisonten förskjuts några tiotal år. Förnybar energi är det enda hållbara alternativet.

Upphandling ett sätt att utveckla en marknad

Nya energislag är nödvändiga för att klara våra framtida behov. Och det är bråttom. För varje år blir det dyrare att bygga upp ny energiteknik eftersom det åtgår energi för att göra det. Vindkraften är nu så pass utvecklad att en större satsning borde göras. Riksdagens beslut våren 2006 om ambitioner på området är en bra grund för det. Ett problem är dock som med all ny teknik att priset inledningsvis är ganska högt samtidigt som det självfallet alltid behövs mer utveckling. Efterfrågan måste bli tydlig för att investerarna ska våga satsa.

Med olika former av subventioner har teknik och produktionskapacitet vuxit fram. I dag finns ett antal större företag som är verksamma på området. Det borde nu vara möjligt att ytterligare snabba på utvecklingen genom att kunderna samordnar sig. Näringslivet borde nu vara starkt nog att klara av att svara på kundernas krav. Det har hittills i stor utsträckning varit producenternas marknad. Nu är det dags att byta fokus. Det är dags för staten att pröva vad som kan åstadkommas med en samordnad upphandling.

Tidigare erfarenheter

Nutek genomförde på sin tid ett antal lyckade samordnade upphandlingar. Bland annat var man väldigt framgångsrik med en upphandling av kyl och frys som innebar ett språng i teknikutvecklingen och stora besparingar för kunderna. Den samlade teknikupphandlingen av fönster med höga energikrav var även den av stor betydelse för fönsterindustrins utveckling. Det som är mest känt är nog de två upphandlingarna man gjorde av bilar med alternativa bränslen, den första redan under början av 1990-talet. Utan den samordnade upphandlingen kanske vi inte hade haft möjlighet att som privatperson köra bilar som drivs av E85 i dag.

Fel! Okänt namn på

Tyvärr har vindkraftsområdet nu blivit säljarens marknad. Efterfrågan är större än tillgången, och väntetiderna för leverans när tillstånden väl är i hamn är alltför lång. Det behövs åtgärder som gör att nya aktörer ger sig in på banan och startar upp ny produktion. För att hjälpa till med detta behövs det att köparna visar upp sig mer och att man kan göra det trovärdigt att investeringarna kommer att göras under en längre tid. Krav är i det sammanhanget en beprövat bra metod att signalera stor vilja.

Förslag till åtgärd

Modellen samordnad upphandling borde användas på vindkraftsområdet. Kommunala energibolag, andra företag, Svenska kyrkan och inte minst olika små vindkraftsföreningar skulle genom ett lämpligt statligt verk kunna samordnas för en teknikupphandling med framåtsyftande kravspecifikationer för ökat energiutbyte, hållbarare material, nya finansieringslösningar, lägre produktionskostnader, och allt vad man nu kan ställa krav på.

Genom att uppträda som en långsiktig kund med ambitioner att under många år investera i vindkraft skapar man stabila förutsättningar som gör att fler vågar satsa. Ett minimum torde vara att samordna aktörer som är beredda att planera för minst sex års investeringar. Med erfarenhet från tidigare samordnade upphandlingar kan man anta att det borde kunna resultera i en kostnadsänkning motsvarande ca 20 % dels i form av lägre produktionskostnader, dels även i form av bättre fungerande produkter.

Modellen med intresseföreningar eller lokala bolag som äger och driver vindkraftverk bör stödjas inom ramen för en samordnad upphandling. Det är viktigt att ny teknik vinner acceptans. Och då är ekonomin viktig. Att många kan bli sina egna elleverantörer och faktisk tjäna en slant på det är inte fel. För att sådana föreningar ska kunna delta i en samordnad upphandling kan det vara nödvändigt att staten utvecklar en form av särskilda creditsystem för vindkraft.

Stockholm den 26 oktober 2006

Jan Lindholm (mp)

Ulf Holm (mp)